איכא דאמרי רבה בר רב הונא גופיה אישתי בקנישקנין: **מתני'** יין נסך אסור [א]ואוסר בכל שהוא יין ביין ומים במים בכל שהוא [ב]יין במים ומים ביין בנותן טעם זה הכלל מין במינו במשהו ושלא במינו בנותן טעם:

גמ' כי אתא רב דימי א"ר יוחנן המערה יין נסך מחבית לבור אפילו כל היום כולו ראשון ראשון בטל תנן יין נסך אסור ואוסר בכל שהוא מאי לאו דקא נפיל איסורא לגו התירא [ג]לא דקא נפיל התירא לגו איסורא ת"ש יין במים בנותן טעם מאי לאו דקא נפיל חמרא דאיסורא למיא דהתירא [ג]לא דקא נפיל חמרא דהתירא למיא דאיסורא ומדרישא במיא דאיסורא סיפא נמי במיא דאיסורא וקתני סיפא מים ביין בנותן טעם אמר לך רב דימי כולה מתני' התירא לגו איסורא ורישא דקא נפיל חמרא דהתירא למיא דאיסורא סיפא דקא נפיל מיא דהתירא לחמרא דאיסורא כי אתא רב יצחק בר יוסף א"ר יוחנן [ד]המערה יין נסך מצרצור קטן לבור אפילו כל היום כולו ראשון ראשון בטל ודוקא צרצור קטן דלא נפיש עמודיה [ה]אבל חבית דנפיש עמודיה לא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן [ו]יין נסך שנפל לבור ונפל שם קיתון של מים רואין את ההיתר כאילו אינו והשאר מים רבין עליו ומבטלין אותו כי אתא רב שמואל בר יהודה א"ר יוחנן [ח]לא שנו אלא שנפל קיתון של מים תחלה אבל לא נפל שם קיתון של מים תחלה [ט]מצא מין את מינו וניעור איכא דמתני לה אמתני' יין ביין כל שהוא אמר רב שמואל בר יהודה א"ר יוחנן לא שנו אלא שלא נפל שם קיתון של מים אבל נפל שם קיתון של מים רואין את ההיתר כאילו אינו והשאר מים רבין עליו ומבטלין אותו מאי איכא בין לדמתני לה אמתני' בין לדמתני לה אדרבין מאן דמתני לה אמתני' לא בעי תחלה ומאן דמתני לה אדרבין בעי תחלה איתמר יין נסך שנפל לבור ונפל שם קיתון של מים

אמר

מתני' ומים במים כו'. מים שנתנסכו לעבודת כוכבים נפלו במים דהיתר: **גמ' ראשון ראשון.** שנפל בטיל (א) ביין כשר שבבור ומותר בהנאה. והאי דקתני לקמן (דף עד.) יין נסך שנפל בבור כולו אסור מוקי לה כשנפל מחבית גדולה ונשברה ונפל כולו כאחד: **לגו היתירא.** ולא אמרי' קמא קמא בטיל ליה ברוב: **היתירא לגו איסורא.** דקמא קמא דהיתירא בטיל ליה: ה"ג **יין במים בנותן טעם: מאי לאו חמרא דאיסורא לגו מיא דהיתירא.** וקתני מכי יהיב טעמא (ב) בחמרא מיתסר: ה"ג **לא חמרא דהיתירא בגו מיא דאיסורא.** ואשמעינן דכל כמה דיהבי מיא טעמא בחמרא איתסר עד שיבטל טעם היין את טעם המים וכגון דנפיל כוליה כחדא דלא אפשר למיא דאיסורא לבטיל (ג): ה"ג **ומדרישא מיא דאיסורא סיפא נמי מיא דאיסורא וקתני סיפא מים ביין בנותן טעם.** אלמא איסורא בגו היתירא אע"ג דרובא דהיתירא לא אמרינן קמא בטל: **אמר לך רב דימי כולה מתני' היתירא בגו איסורא ורישא.** מיא דאיסורא וסיפא מיא דהיתירא. ואין הלכה כרב דימי שהרי בא רב יצחק והחמיר בא רבין והחמיר ולקמן [ע"ב] פסקינן יין נסך במינו במשהו: **לצרור קטן** גרסי'. והוא פך קטן. ובעירובין לגבי בגדים בפ' אחרון (דף קג:) גרסינן צלצול קטן והוא קשר של משי: **רואין את ההיתר כאילו אינו.** ולא אמרינן הרי נאסר כל היין ורבה היין על המים דהא הוי חמרא רובא אלא כאיסור שנפל גרידא משערינן ואיכא מיא רובא. אלמא פליג רבין אדרב דימי ואשמעינן דמיא הוא דמבטל חמרא אבל חמרא לא מבטל חמרא: **תחלה.** קודם יין נסך דכי נפל יין נסך אשכחיה מיא ובטלוה: **מצא מין את מינו.** לבסוף וניעור כלומר נתחזק וניתוסף איסורו ורבה יין על המים (ד). ולשון ניעור (ה) כאדם אשר יעור משנתו כמו (ו) הניעור בלילה וכל היכא דתני מצא מין את מינו וניעור היינו פירושה. ויש שמפרשין וניעור נוער מתולתו לאשוה ונדבק בחבירו ונתחזק וא"כ נוער מיבעי ליה: **ואיכא דמתני.** להא דרב שמואל בר יהודה אמתני': **מאן דמתני לה אמתני' לא בעי תחלה.** ואפי' נפל קיתון לבסוף ס"ל דמבטלין מים את האיסור: **ומאן דמתני אמילתיה דרבין בעי תחלה.** דאי לאו תחלה אתא לאשמועינן מאי קמשמע לן הא רבין נמי הכי קאמר:

הגדילו

איכא דאמרי רבה בר רב הונא גופיה אישתי בקנישקנין. תימה היאך היה שותה בקנישקנין נהי דלא הוי חיבור מ"מ היה לו לחוש דלמא פסיק קדיש ברישא עובד כוכבים ופי' ר"ח דלא איירי עם העובד כוכבים אלא שהיה שותה עם ישראל בקנישקנין וא"ת א"כ מאי קמ"ל וי"ל דקמ"ל דלא מיתסר בזמן הזה משום שמחה לאפוקי ממאן דאסר במס' שבת לשתות בקנישקנין בזמן הזה פ' במה אשה (דף סב: ע"ש היטב): **יין ביין ומים במים במשהו.** פר"ת דדוקא יין נסך ממש שנתנסך לעבודת כוכבים הוא דהוי במשהו אבל סתם יינם בששים (ה)וכן מגע עובד כוכבים (ד) במים מיירי במים שידוע שנתנסכו לעבודת כוכבים דאי בסתם מים ליכא איסור דכוותיה קתני יין שידוע שנתנסך לעבודת כוכבים אבל סתם יינם הוי בששים אפילו מין במינו כמו כל איסורין שבתורה והיא דאגרדמים עובד כוכבים דקאמר עלה בתוספתא(ו) שטיפת יין אוסרת במשהו אע"ג דלא הוו ודאי נסך איכא למימר דאתיא כר' יהודה דאמר מין במינו אפילו באלף לא בטיל אפי' בשאר איסורין ועוד אומר ר"י דאפי' אם נפסק לומר דסתם יינם במשהו אפ"ה הוי סתם יינם בזמן הזה בששים ודוקא בימי התנאים והאמוראים שהיו בקיאים העובדי כוכבים בטיב עבודת כוכבים דאז שייכא ניסוך האמירו בסתם יינם לאוסרו כמו יין נסך ממש הלכך לענין ביטול כשאר איסורין דמי ובטל בששים כמו שאר איסורין: **כי** אתא רב דימי א"ר יוחנן המערה יין נסך מחבית לבור אפי' כל היום כולו ראשון ראשון בטל. פי' אפי' מתרבה היין נסך לבסוף מ"מ אמרינן ראשון בטל משמע הכא דרב דימי סבר קמא קמא בטיל ותימה דבבכורות פ' הלוקח (דף כב.) אמרינן הלוקח ציר מע"ה משיקו במים וטהור ממה נפשך אי רובא מיא ניהו הא עביד ליה השקה ואי רובא ציר ציר לא בר קבולי טומאה היא פי' ומיעוטא מיא דלית ליה בטלי דציר הוא רוב ומסיק עלה לא שנו אלא לטבול כהן פתו אבל לקדירה לא דמצא מין את מינו וניעור ולא אמר קמא קמא בטיל ורב דימי קאמר לה להא שמעתא התם ועוד קשיא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן דבשמעתין א"ר יוחנן ראשון ראשון בטל ובנדרים (דף מ:) א"ר יוחנן (ז)גידולין של תרומה שגדלו ורבו גידוליו על עקרו אסור אפי' לכהן לאוכלן משום טבל ולא אמרינן ראשון ראשון בטיל וי"ל דבשמעתין נמי דקאמר ראשון ראשון בטיל *היינו עד (ח)(שיפול) שם כל כך מן היין נסך בין הכל שלא יהא בהיתר ס' אבל אם נפל כל כך מן הנסך לסירוגין בין הכל שאין בהיתר ס' כדי לבטלו אסור משום דמצא מין את מינו וניעור ותדע שכן הוא דאי לא תימא הכי וכי אם היה אדם מערה חלב בקדירה של היתר מעט מעט בסירוגין עד שנתרבה החלב לבסוף כל כך שהיה בו בנותן טעם לקדירה וכי תעלה על דעתך שהוא מותר משום קמא קמא בטיל אלא ודאי לא אמרינן קמא קמא בטיל כיון שיש כל כך מן האיסור לבסוף שהוא נותן טעם ואם תאמר כיון דעד ס' קאמר כדפרי' אם כן *מה חידוש הוא זה לאשמועינן שיהא בטל עד ס' וי"ל דאתא לאשמועינן דאף על גב דקתני מתני' יין ביין במשהו דלא מיירי באיסורא לגו היתירא אלא מיירי בהיתירא לגו איסורא וא"ת ולפי' רש"י דפי' קמא קמא בטיל אפי' אין בו ס' הא (ט)אסרינן במתני' (דף עד.) יין נסך שנפל לבור (ה) וי"ל דנפל בפעם אחת בקילוח אחד דלא אמר קמא קמא בטיל אבל הכא שנפל טיפה אחר טיפה מותר משום דאמר קמא קמא בטיל(י): **ת"ש** יין במים בנותן טעם מאי לאו דקנפיל חמרא דאיסורא לגו מיא דהיתירא. וקאמר דלא אמרינן קמא קמא בטיל וקשיא לרבי יוחנן וא"ת ומאי קושיא האמרינן לעיל דלא אמרינן קמא קמא בטיל כי אם עד ס' וא"כ שפיר קאמר דאוסר בנותן טעם דהיינו כי ליכא ס' וי"ל דהכי פריך מאי לאו דקנפיל לגו היתירא ומדהא סיפא מיירי באיסורא לגו היתירא רישא נמי דקתני יין ביין במשהו מיירי כהה"ג דנפל איסורא לגו היתירא וקתני במשהו וקשיא לרב דימי א"ר יוחנן: **ודוקא** צרצור קטן דלא נפיש עמודיה אבל חבית דנפיש עמודיה לא. פר"י דה"ה רב דימי דאמר במחבית לאו דוקא נקט חבית אלא גיגית דנפיש עמודיה טפי מחבית לא אמר קמא קמא בטיל(כ): **רואין** ההיתר כאילו אינו כו'. רבין אתא לאפלוגי אדרב דימי דאשמועינן דוקא מיא מבטלי חמרא אבל חמרא לא מבטל חמרא ופ"ה דאין הלכה כרב דימי שהרי אחר רב דימי בא רב יצחק והחמיר ובא רבין והחמיר ול"נ טעם זה דאדרבה היה לנו לפסוק בשל סופרים כדברי המיקל והיינו כרב דימי דמיקל טפי מכולהו מ"מ נראה דהלכה כרבין ולא כרב דימי ולא מטעמיה דרש"י אלא משום דרבין בר סמכא הוא טפי כדאיתא ביבמות פרק הבא על יבמתו (דף סד:):

חזקיה

עין משפט נר מצוה

קכו א מיי' פט"ו מהל' מאכלות אסורות הלכה כח ופט"ו הלכה ו ז [ופי"א הלכה א] סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סי' קלד סעיף א:

קכז ב מיי' פט"ו שם הלכה ל טוש"ע שם סעי' ג:

קכח ג ד ה מיי' [שם] והל' כח טוש"ע שם וסעיף א:

קכט ו מיי' שם הל' כח טוש"ע שם סעיף א:

קל ז ח מיי' שם הלכה לא טוש"ע שם סעיף ד:

מסורת הש"ס

א) [עירובין ע. בכורות כב. כג.], ב) בפ"א נוסף: כמו טומאה בטילה וניעורה, ג) [זבחים לו, ד) [אבות פ"ג מ"ד], ה) וכן מים במים מיירי במים שידוע שנתנסכו כצ"ל ר"ת, ו) [פרק ח ה"ב], ז) ע"ש וגם ליתא בגליון של תרומה, ח) [נ"ל שלא יפול], ט) כדפרי' אמרינן, י) [וע"ע תוס' שבת סה: ד"ה שמא ותוס' ב"ק ק: ד"ה אומר ותוס' חולין פו: סד"ה רואין אותו], כ) [עי' תוס' יומא נו: ד"ה עירה ותוס' מנחות כב. ד"ה הדבר].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה כי וכו' היינו עד שיפול שם. עיין שבת דף סה ע"ב תוס' ד"ה שמא ועיין כרתות דף כב ע"ב ברש"י ד"ה אבל וביומא דף נו ע"ב תוס' ד"ה עירה: **בא"ד** מה חידוש הוא זה. לא וכתי לכוין הא החידוש הוא אף דאילו נפל בבת אחת לא מהני ס' בהיתר מ"מ בנפל בקלות אמרי' קמא קמא בטיל ולי דקושיתם מה יתפרש כזה ובבת אחת נמי לבטל בס' דמ"ס משהו קטן לתשהו גדול הו"ל להקשות בפשיטות דלמאי צריכים לס' קמא קמא בטיל הא אף אם תצטרף לכל הנפילה ליתפרי דהוי ס' וגם אמאי אומר ר"י אבל חביות לא חזה לא יתישב בפירוש וצ"ע:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ראשון וכו' בטיל ברוב ביין וכו' כשנפל חבית גדולה שנשברה ונפל: (ב) ד"ה ה"ג יין וכו' מאי לאו וכו' יהיב טעמא חמרא במיא מיתסר כצ"ל והד"א: (ג) ד"ה ה"ג לא וכו' לבטיל טעמא דחמרא הס"ד: (ד) תוס' ד"ה יין וכו' וכן מגע עובד כוכבים דומיא דמים דמיירי במים: (ה) ד"ה כי אתא וכו' שנפל לבור כולו אסור בהנאה וי"ל דנפל בפעם:

מוסף רש"י

וניעור. נתחזק על ידי מינו וניעור משנתו, שהיה בתחלה בטל אבל שמינו מינו, ודוגמתו בבכורות (כב.) טומאה שבטלה וחזרה וניעורה (עירובין ס.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones